

PEN NORWAY

PEN Norveç'in Gezi sanığı Hakan Altınay
ile söyleşisi:

**"Adil bir dünyada iyi bir insan olmak önemli bir
başarıdır, ancak bundan daha kritik olan, adaletsiz
bir dünyada iyi kalmayı başarabilmektir."**

Çizim: Zula

25.06.2019
Gezi Davası
Zula

Mahteme öncesi mahkeme heyeti ve sanıklar bekleniyor

PEN
NORWAY

PEN Norveç'in Gezi sanığı Hakan Altınay ile söyleşisi: "Adil bir dünyada iyi bir insan olmak önemli bir başarıdır, ancak bundan daha kritik olan, adaletsiz bir dünyada iyi kalmayı başarabilmektir."

PEN Norveç, Hakan Altınay'ın da aralarında bulunduğu 16 sanığın "cebir ve şiddet kullanarak hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüs" suçlamasıyla yargılandığı Gezi davasının tüm duruşmalarını takip etti.

25 Nisan 2022'de Hakan Altınay ve duruşmada hazır bulunan diğer sanıklar 18 yıl hapis cezasına çarptırıldı ve mahkeme salonunda tutuklandılar. Halihazırda tutuklu yargılanan Osman Kavala ise ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı. PEN Norveç, yargı sisteminin bu şok edici suiistimaline ilk elden tanıklık etti ve şu anda tutuklu Gezi sanıklarının her biriyle bir dizi söyleşi gerçekleştiriyor.

İlk olarak hapis hane koşullarınızı sorabilir miyiz? Nasılsınız? Sağlığınız nasıl?

Fiziksel koşullar çok kötü değil. Benimle aynı davada yargılanan Can ve Tayfun ile aynı hücreyi paylaşıyorum. Üç yatağımız, üç sandalyemiz ve bir de masamız var. Küçük bir televizyon, bir mini buzdolabı ve çay demlemek için gereken cihazları satın aldık. Cezaevi mağazasından ek ürünler satın aldığımız için yiyecekler de idare eder. Biraz egzersiz yapabildiğimiz küçük bir avlumuz var. Cezaevi gardiyanları nazik davranıyor. Aile üyelerimizi haftada 60 dakika görebiliyoruz, bu bizler için haftanın en önemli olayı. Asıl zorluk fiziksel yapıdan ziyade, karşı karşıya olduğumuz bu derin adaletsizliği en iyi nasıl kavrayacağımız ve buna nasıl karşılık vereceğimiz ile ilgili.

Özgeçmişinizi okuduğumuzda çok yönlülüğünüz karşısında gerçekten heyecan duyduk. Boğaziçi Üniversitesi ve New School'daki siyaset bilimi eğitiminin dışında, Oslo'da sosyal antropoloji eğitimi aldığınızı da okuduk. Ancak çalışma hayatınızda demirci çıraklığı, aşçı yardımcılığı gibi işlerin de yer aldığını biliyoruz. Bütün bu özgün coğrafyalarda yaşama ve farklı mesleki deneyimlerin üzerinizde nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

54 yaşındayım ve hayat, örneğin 14 yaşındayken hayal edebileceğimden çok daha ilginç ve ödüllendirici oldu. Kapsamlı seyahatler yapabildim, çeşitli ve sürekli değişen ilgi alanlarımın peşinden gidebildim. Yazdıklarım Çince'den İzlandaca'ya kadar çeşitli dillere çevrilecek kadar ilginç bulundu. Şarkının da dediği gibi: Gracias a la vida!

Norveç tüm bunlar içinde özel olarak önemliydi. Bazıları hala hayatımın parçası olan harika insanlarla tanışacak kadar şanslıyım. Elverum, Majorstuen ve Sogn Studentby'deki mutfak masalarının

“ 54 yaşındayım ve hayat, örneğin 14 yaşındayken hayal edebileceğimden çok daha ilginç ve ödüllendirici oldu. Kapsamlı seyahatler yapabildim, çeşitli ve sürekli değişen ilgi alanlarımın peşinden gidebildim. Yazdıklarım Çince'den İzlandaca'ya kadar çeşitli dillere çevrilecek kadar ilginç bulundu. Şarkının da dediği gibi: Gracias a la vida! ”

etrafındaki sohbetler, tıpkı Blindern'deki sosyal antropoloji çalışmalarım gibi benim hala bir parçam. Antropolojinin anlama azmi, öfke kaslarımızın hızlı olduğu ancak merak kaslarımızın köreldiği günümüz dünyası için çok değerli.

“Yaşananlar Kafka’yı utandıracak nitelikte!”

Gezi davasının iddianamesi üzerinde çalışmalarımızı 2020 yılında yayımladık ve yurt dışından gelinebilecek yaklaşık her duruşmasına şahsen geldik. Sizce bu uzun yargısal tacizin, bu davanın en absürd, kabul edilmez noktaları nelerdir?

“ Sonunda, bir yargıç suçun işlendiğine dair hiçbir kanıt görmediğini söyledi, ancak diğer iki yargıç (Kavala’yı) ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına, bizleri de 18 yıl hapis cezasına çarptırabildi. Bu tek kelimeyle gerçeküstü. Bütün bu yaşananlar Kafka’yı utandıracak nitelikte. ”

Yargılama sürecini bizzat gözlemlemiş olmanıza sevindim, zira kendileri doğrudan deneyimlememiş insanlar için bütün bu sürecin saçmalığını yeniden inşa etmek hiç kolay değil. Sizin de belirttiğiniz gibi, hepimiz 2019 yılında hakimlerin oybirliğiyle aldığı karar sonucunda beraat ettik. Akabinde gerçekleşen yeniden yargılama sırasında ise tek bir yeni kanıt sunulmadı, yeni tanıklar dinlenmedi ve inanılmaz bir şekilde savcı veya hakimler tarafından bizlere tek bir soru dahi sorulmadı. Sonunda, bir yargıç suçun işlendiğine dair hiçbir kanıt görmediğini söyledi, ancak diğer iki yargıç (Kavala’yı) ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına, bizleri de 18 yıl hapis cezasına çarptırabildi. Bu tek kelimeyle gerçeküstü. Bütün bu yaşananlar Kafka’yı utandıracak nitelikte.

“İki hakim duruşma boyunca telefonlarıyla oynayıp hakkımızda hüküm kurabildiler”

Bu yargılamada daha önce beraat ettiğinizi biliyoruz. Beraat kararının akabinde yeniden yargılanmakla karşı karşıya kalmak nasıl bir his, bunu bize anlatabilir misiniz? Bu pervasız düşmanca tavırdan öğrenebileceğimiz bir şey var mı? Varsa nedir?

Son zamanlarda nasıl dinlediğimiz ve basit ama faydalı sohbetlerin içerdiği mucizeler üzerine düşünüyorum. Son duruşma sürecinde beni en çok etkileyen şey, yargıçların söylediğimiz her şeye kendilerini nasıl kapatabildikleri oldu. Bahse girerim ki sokaktan rastgele 100 kişi bulsaydık, bizleri mahkum etmeye istekli iki kişi çıkmayacaktı aralarından. Ancak iki hakim duruşma boyunca telefonlarıyla oynayıp hakkımızda hüküm kurabildiler. Böyle bir insanlık dışılığın mümkün olabileceğini düşünmemiştim. Görünen o ki, mümkünmüş.

Bizim için siz, Türkiye’de demokrasi ve geniş anlamda insan haklarının sembolleri haline gelmiş bir grubun parçasısınız. Toplanma ve gösteri hakkı , düşünce ve ifade özgürlüğü, demokrasi ve barışçıl gösteri hakkı için ayağa kalktınız. Hükümetin bu temel insan hak ve özgürlükleri karşısında bu ölçüde korku duymasını nasıl açıklıyorsunuz? Yahut şu şekilde soralım, sizce neden temel hak ve özgürlükler Türkiye’de sürekli saldırı altında?

Düşmanlarımız için dahi savunmaya hazır olduğumuz şeyler olarak haklar, ulaşılması kolay bir alana işaret etmez. İlerleme olmadığını iddia etmek istemiyorum, ancak yavaş ilerliyor. Aynı zamanda 15 Temmuz darbe girişiminin Türkiye’yi Avrupalı dostlarımızın görebildiğinden çok daha fazla sarstığını da unutmamalıyız. Güvensiz olduklarında ülkeler, hükümetler akıllıca olmayan şeyler yaparlar.

Karar duruşmasında avukatınız Tora Pekin'in savunma süresinin kısıtlandığına şahit olduk. Sayın Pekin ve salondakiler bu duruma tepki gösterdi. O an nasıl hissettiniz?

Bu kesinlikle gerçeküstü bir andı. İddianame binlerce sayfa ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmamızı talep ediyor. Ancak mahkeme heyeti başkanı 48 dakikanın savunmam için fazla olduğunu düşünüyor. Bu Türk mahkeme salonlarında duyulmamış bir şey. Bu noktada, Türkiye Barolar Birliği Başkanı'nın davamızı Türkiye'nin Dreyfus Davası olarak nitelendirdiğini belirtmeliyim. İstanbul Barosu Başkanı ise bu yargılamayı son 40 yılda tanık olduğun en kötü yargılama olarak nitelendirdi. Eski Cumhurbaşkanı Sezer ve Gül de hükümle ilgili son derece ağır sözler sarf etti.

“Oğlum Ege, çok yetenekli annesinin ellerinde ve etrafı çok fazla sevgiyle çevrili”

Eşinizin tutukluluğunuz sonrasında verdiği bir röportajda 2 yaşındaki oğlunuz Ege'ye bu yaşanan adaletsizliği bir hata olarak anlatmaya çalıştığını ve Ege'nin sizin ziyaretinize geldiğini okuduk. Ege'ye ve bütün çocuklara Gezi'yi ve bu yargılamayı nasıl anlatmak isterdiniz? Bütün bu süreçle, yaşananlarla baş ederken nasıl bu kadar sağlam ve güçlü durabiliyorsunuz?

Ege benim zayıf noktam. Onun bana ihtiyacı olduğu ve benim bu ihtiyaç anında onun yanında olamayacağım düşüncesi beni felç ediyor. Neyse ki, çok yetenekli annesinin ellerinde ve etrafı çok fazla sevgiyle çevrili. Çocukların dünyada adaletsizlik ve kötülük olduğunu keşfetmeleri için iyi ya da uygun bir yaş var mı bilmiyorum. Ama iki yaşın çok erken olduğu açık. Adil bir dünyada iyi bir insan olmak önemli bir başarıdır, ancak bundan daha kritik olan, adaletsiz bir dünyada iyi kalmayı başarabilmektir. Bu noktada açıkça yardımcı olan; kendileri için kişisel bir bedel ödemek anlamına gelse dahi, doğru olanı yapmaya istekli olan diğer iyi insanların varlığı. Ege'nin çevresi bugün pek çok böyle insanla dolu. Umarım bu deneyim gelecekte onun güçlendirmenin bir aracı olur.

“Uluslararası sivil toplum kuruluşları adaletsizliği belgeleme konusunda harika bir iş çıkarıyorlar”

Uluslararası sivil toplum örgütleri sizleri desteklemek için başka neler yapabilir?

PEN Norveç'e çektiğimiz çileye gösterdiği ilgi için, duruşmayı izlemek üzere İstanbul'a seyahat ettiği ve bizzat tanıklık ettiği için minnettarım. Uluslararası Af Örgütü'ne de „vicdan mahkumu“ etiketi için aynı derecede minnettarım.

Ayrıca, nankörlük gibi algılanmayacağını umarak, bir zorluğu da tanımlama ihtiyacı duyuyorum: Columbia Üniversitesi'nde kurulu Different Conversations Lab'ın yaptığı çalışma gibi bazı araştırmalar, önce karşı taraftan üç olumlu mesaj almadığımız sürece hiçbir eleştiriyi önemsemediğimizi ortaya koyuyor. Uluslararası sivil toplum kuruluşları adaletsizliği belgeleme konusunda harika bir iş çıkarıyorlar, ancak ben iyi niyetin tesisi için neler yapılabileceğini merak ediyorum. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve diğer temel metinler kardeşlik ruhundan bahseder. Yine Fransız devriminde özgürlük ve eşitliğin yanı sıra kardeşlik de vardı ancak bir şekilde bu hassasiyetler gözden kaçtı. Ben şahsen bu değerlere ve eğer eleştirilerimiz dikkate alınacaksa bunların vazgeçilmezliğine inanıyorum

Gezi birbirlerine şüpheyle bakan birçok grubu bir araya getirdi

Gezi direnişinden hala gurur duyuyor musunuz? Dünyaya Gezi direnişi, bugüne ve geleceğe ne bıraktı sizce, biraz açıklayabilir misiniz?

Hücre arkadaşım Tayfun, Gezi'yi bir aşağıdan yoldaşlık deneyimi olarak tanımlıyor. Gezi gerçekten de birbirlerine şüpheyle bakan birçok grubu bir araya getirdi. Bazıları ise Gezi'yi cömertçe dinleme ve anlama taahhüdü olarak tanımladı. Bir polis şefi göstericileri kovalarken uçurumdan düşerek yaşamını kaybettiğinde, protestocular olay yerine „Sizin kaybınız bizim kaybımızdır. Sizin acınız bizim acımızdır“ yazılı pankartlarla gittiler. Bu olağanüstü bir yüce gönüllülük eylemiydi. Köprülerin ve yurttaşlık bağlarının inşasına yönelik bir deney olarak Gezi gerçekten de çok önemli.

“ Son 10 yıldır Avrupa Siyaset Okulumuzda üniversite lisans öğrencilerinin yanı sıra 25-35 yaş arası katılımcılara da ders veriyorum. Onları öğrenci olarak değil, birlikte düşünme ayrıcalığına sahip olduğum insanlar olarak görüyorum. Yazmayı planladığım bir sonraki yazı tanıklık ve doğruyu söylemenin içerdiği erdemler hakkında olacak.

Hapishanede kitap temin etme hakkınız olduğu konusunda bilgilendirildik. Şuan hangi kitapları okuyorsunuz? Ve önümüzdeki dönemde okumayı planladığınız kitaplar neler?

Hücrede kişi başına 10 kitap buldurmamıza izin veriliyor. Okuma listem oldukça eklektik. Bu hafta listemde Ömer Hayyam, Ursula Le Guin, Gabriel Garcia Marquez ve Abdulrazak Gurnah var. Önümüzdeki hafta ise Antonio Damasio ve Viktor Frankl dahil olacak.

Bütün bu yaşananlar hakkında öğrencilerinize bir mesaj iletmek isteseydiniz bu ne olurdu?

“ Son 10 yıldır Avrupa Siyaset Okulumuzda üniversite lisans öğrencilerinin yanı sıra 25-35 yaş arası katılımcılara da ders veriyorum. Onları öğrenci olarak değil, birlikte düşünme ayrıcalığına sahip olduğum insanlar olarak görüyorum. Yazmayı planladığım bir sonraki yazı tanıklık ve doğruyu söylemenin içerdiği erdemler hakkında olacak. Argümanımı oluşturmak için aklımda olan vakalar Arawaklar ve Gorbaçov. Her ikisi de doğru olanı yaptıkları için başarısız olarak değerlendirilebilir, ancak ben bu değerlendirmeye meydan okumak ve her iki vakada da tanıklık eden insanların rolünü ortaya çıkarmak istiyorum. Düşüncelerimin taslak halini öğrencilerimle paylaşmak ve onların katkılarını alabilmek çok güzel olurdu.

Çektiğimiz çileye gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederim. Dayanışmanızın anlamı çok büyük. Lütfen Norveç'teki dostlarımıza en iyi dileklerimi iletin. ■